

1629 шедьовъра от 17 български музея ще бъдат изложени в крилото „Ришельо“ в Лувъра в Париж в продължение на 100 дни. Експозицията под надслов „Епопеята на тракийските царе: Археологически открития в България“ ще бъде открита на 14 април, а подготовката за уникалното събитие вече тече с пълна сила. Малцина обаче знаят, че Людмила Живкова е първата, показала родни археологически находки във френската столица. Първата среща със съкровищата на траките, открити по българските земи, е през 1974 г. Съветникът на Людмила Емил Александров разказва приживе детайли от това посещение.

Людмила Живкова

Богинята Кибела от музея в Бургас отива в Лувъра

Людмила Живкова ПЪРВА ПОКАЗВА ТРАКИЙСКОТО ЗЛАТО В ПАРИЖ

Щерката на бившия Първи се лекува във френската столица след катастрофата

Касим Лапер дьо Кабан

„Заминаваме с Людмила – тя ще открие изложбата, но същевременно ще се подложи на прегледи и лечение. Съпровожда я и лекар. След катастрофата през октомври 1973 здравословното ѝ състояние още не е стабилизирано. Франция ни посреща с политически страсти – неотдавна е починал президентът Жорж Помпиду, приближават нови избори. Вниманието на хората е съсредоточено към вътрешните проблеми в страната, моментът не е благоприятен за нашата изява. Но Франция си е Франция, интересът към културата тук никога не отслабва. В Париж значими културни събития има всеки ден. Даже временните изяви на изкуството тук придобиват европейски мащаби. Ще раздвижи ли нашата изложба публиката и особено специалистите?“, пита се Емил Александров.

За експонирането е договорено престижно място – комплексът Пти пале. След неотдавна закритата изложба на съкровищата на Тутанкамон идват българите с тракийското изкуство. Пресата пише за България главно като за страна сателит на СССР.

Основателна е тревогата

на ръководителите на българската делегация – дали изложбата ще бъде оценена по достойнство. Френският министър на културата Ален Пийерфит – известен журналист и писател, забележителен лидер на голистката партия, се появява на откриването – не е тайна, че той уважава Людмила Живкова. Професорите Александър Фол и Иван Венедиков разясняват на високия гост и на присъстващите подробности от изложбата. Интелектуалецът Пийерфит бързо се ориентира, че става дума за изключително ценни съкро-

вища. И говори възторжено за експозицията, а журналистите вървят по петите му. Следва официален обяд – от френска страна присъства Луи Жокс, посланик на Франция, титла, която се дава на малцина. Тя не означава определена дипломатическа длъжност, а правото да представя Франция на авторитетни форуми в областта на културата. Макар и на преклонна възраст, Луи Жокс продължава да председателства Френската културна асоциация. Той произнася възхитителна реч за тракийското изкуство. Живкова му отговаря, като предварително се извинява, че ще чете.

Речта на първата дама

е написана от тракологите – така по време на авторитетна международна среща с участието на България за първи път се говори за старото изкуство на страната ни! И то е ситуирано в контекста на европейската културна съкровищница.

В следобедните часове след откриването на изложбата нашата делегация се връща в Пти пале заедно с българския посланик Иван Будинов. Всички са учудени – пълно е с хора, французите оживено коментират събитието. Известният проф. Андре Грабар предвещава голям успех на изложбата. В годините на Студената война България прави пробив отвъд Желязната завеса. С тракийското изкуство!

Българската преса не отделя особено внимание на събитието – по нареждане на Людмила Живкова в „Народна култура“ отразява изложбата по публикациите във френската преса, донесени от Емил Александров в редакцията. „Широкото отразяване на подобни събития не е безопасно – винаги можеше да бъдеш обвинен в национализъм, в създаване на проблеми с отношенията с братските страни“, коментира Емил

Александров. В това уникално събитие участва и проф. Божидар Димитров – в далечната 1974-а той е още студент, а проф. Фол нарочно го води в Париж, за да се учи.

За сегашната изложба в Лувъра нашите находки все още не са готови, и то заради липсата на пари. Само за реставрацията на наколенника от сребро и злато, представящ тракийска богиня, който се съхранява в музея във Враца, са необходими 30 000 евро. „Не става дума само за една интересна изложба, а за културно събитие с много по-голяма широта“, каза неотдавна пред френските медии директорът на Лувъра Жан Люк Мартинез, рекламирайки българската инвазия във Франция. Той встъпи в длъжност миналата година, а първото нещо, с което се зае, поемайки високия пост, бе да ревизира проектите, оставени от неговия наследник Анри Лоарет. От 12 предвидени проекта ще бъдат изпълнени само два – единият от тях е българската изложба.

Петима френски и двама

български експерти

ръководят реставрацията на експонатите. Общо 20 са българските реставратори от 17-те музея в София и страната, които се ангажират с оздравителната подготовка на всеки предмет. В Бургаския музей например сериозно се потрудиха две момичета – Жан Касие и Натали Брюер. Близо седмица французойките реставрираха два експоната, които ще гостуват в Лувъра – каменния релеф на богинята Кибела, датиран от края на V век пр.Хр., и мраморната статуя на мъж, датирана от края на VI век пр.Хр. После реставраторките поеха към Стара Загора и София, за да се погрижат и за други експо-

нати. Френските гостенки демонстрират последните технологични новости в реставрацията и дават ценни съвети за опаковката и пренасянето на експонатите до Париж. Транспортът, оказва се, е тежка логистична задача. Най-масивните експонати – като стелата от музея в Септември, която тежи 800 кг – ще бъдат

пренесени със

специални камиони

За по-малките предмети ще бъде използван транспортен самолет.

Фокусът на изложбата в Лувъра ще е съсредоточен върху Одриското царство – за пръв път ще бъде представен пълният гробен инвентар на богатите погребения на тракийски аристократи от некрополите при Дуванли, Калояново-Чернозем и Маломирово-Златиница. За разлика от предишните тракийски изложби, включващи главно предмети от благородни метали, сега за първи път гробните комплекси ще бъдат показани в тяхната цялост.

Централна част на експозицията ще е царското погребение в могилата „Голямата Косматка“ край Шипка, считана за гроб на Севт III, а бронзовата глава на царя – уникален шедьовър на античната скулптура, ще е най-важният акцент. Посетителите ще могат да се запознаят със съкровищата от Рогозен, Борово и Летница, находките от Могиланската могила, както и с новооткритото златно съкровище – гробен дар от Свещари.

В парижкия Лувър ще блести и уникалното Панагюрско съкровище. Проектът е толкова мащабен, че изисква ангажимента на четирима куратори – двама експерти от Лувъра и двама българи – проф. Тотко Стоянов и доц. Милена Тонкова.

ЕЛИАНА МИТОВА